

Ball de l'indiot

A l'entorn del ball

Tipològicament els balls anomenats *indiots* són una família de balls de parella que tenen com a element principal la realització de ponts per part d'algunes parelles mentre les altres passen per sota, tot alternant-se els papers. Hi corresponen a aquest tipus de dansa balls tan coneguts com el present Indiot de La Seu d'Urgell, l'Indiot de Solsona o el Ball de la Ratolinesa.

Alguns indiots han rebut també el nom de *Esquerrana-Indiot*, el que voldria dir que algun dels indiots coneguts serien a la vegada una varietat de l'esquerrana.

De fet, si prenèssim per certa la llegenda per la qual s'origina el ball de l'esquerrana, haurien d'acceptar que en el seu moment haurien aparegut més d'una forma de ball útil per a ser ballada per la filla dels comtes del Pallars, i que bé podria haver-se aprofitat balls que ja existien. En tot cas el que sí és ben cert és que en aquestes esquerranes-indiots, la dona solament és necessitada d'emprar el braç esquerre.

Les parelles, en filera una darrera l'altra, o bé en rotllana, poden o no anar unides mitjançant algun estri com mocadors de seda, cintes de colors... En el cas d'aquest indiot es feia amb un mocador que molt presumiblement era venut en el mateix moment i que ajudava a sufragar les despeses de l'organització.

Ocupar el cap de la corrua de balladors era considerat un honor que s'encantava al més adient i l'immediatament per sota del primer ocupava la cua que també era considerat un lloc preferent. Aquest encantament acostomava anar acompanyat d'un ram el qual era ofertat a la noia amb la qual es desitjava ballar. En els balls en què eren necessaris alguns elements com mocadors o cintes, eren els nois els qui les proporcionaven.

La coreografia d'aquests balls consta sempre de dues parts. En la primera les parelles, efectuen un senzill punteig. En aquests tipus de

dansa, són els músics els que s'adapten a la coreografia que estan desenvolupant els balladors i no a l'inrevés. Així mentre la durada de la primera part és sempre fixa, la segona part ha de durar tant com sigui necessari per tal d'efectuar totes les evolucions. Com que un cop instrumentat per a cobla aquest detall és impracticable, i menys en l'actualitat en què s'utilitzen enregistraments, hom ha optat per fixar la segona part en un nombre prudencial de repeticions que segons els esbarts solen anar d'un a tres repeticions. La versió presentada per Rigall fixa en dues vegades la repetició de la tornada i per tal d'efectuar la tercera figura ha d'emprar dues tirades senceres.

En la segona part es produeixen els ponts característics. Antigament la formació dels ponts sembla ser que no obeïa a cap regla precisa i concreta i que per tant era el cap de la corrua, qui iniciava una figura o una altra que els altres seguien. O bé l'home que estava a la cua si el sentit de marxa quedava invertit. D'aquí la importància de l'encantament. Totes les variacions rauen allà mateix: passar i traspasar amb la parella per sota dels ponts quiets o en moviment, de cara o d'esquena, anar i tornar de la mateixa parella, canviar el sentit de marxa de la parella que passa per sota o de tota la corrua...

Tot i que se li suposa un origen i caràcter senyorívol aquestes danses eren totalment populars. La figura dels ponts sembla estar relacionada amb els actes iniciàtics. Just per aquest caràcter iniciàtic era molt usat en les colles de fadrins per tal d'entrar-hi. Cal acceptar també que la figura del pont és universal, ja que és un element de realització senzilla.

Aquesta versió és la que s'atribueix al recull de Joan Rigall i Casajoana i que conté, és clar, de forma fixada, els elements característics que es produïen en aquest indiot.

Ball de l'Indiot

Harm.: P. Massa

Fa Do⁷ Fa

Fa - dri - nets en-treu en dan - sa. Els de

L'in - diot. L'in - diot. L'in -

Do⁷ Fa Do⁷

vi - la i fo - ras - ters. Que la can - çó que jo

diot. L'in - diot. L'in - diot. L'in -

Fa Do⁷ Fa

can - to per tots els fa - dri-nets és. En - lla -

diot. L'in - diot. L'in - diot.

Do⁷

cem els mo - ca - dors de la pun - te - ta de se - da més

En - lla - cem els mo - ca - dors de la pun -

Fa Do⁷

fi - na. En - lla - cem els mo - ca - dors de la pun -

te - ta. En - lla - cem els mo - ca -

1 Fa 2 Fa

te - ta de més fi - na_o - or. En - lla - lor.

dors de fi - na_o - lor. lor.

A l'entorn de la lletra:

Solament existeix la lletra de la tornada del ball ja que en tractar-se d'un ball de llargada lliure, solien aplicar-s'hi diferents corrandes o bé sonar-se amb instrument. Com que la versió recollida per Rigall requereix deu tirades, he seleccionat altres deu corrandes que hi poden anar bé.

- 1- Fadrinets entreu en dansa,
els de vila i forasters
que la cançó que ara canto
per tots els fadrinets és.

*Enllacem els mocadors
de la punteta de seda més fina
Enllacem els mocadors
de la punteta de més fina olor.*

- 2- Perdiueta novelleta
que tan alt saps de volar
si no deixes la muntanya
el fred prou t'hi matarà.
- 3- Allà dalt de la muntanya
m'hi volien fer casar
el que em donen no m'agrada
i el que vull no em volen dar.
- 4- N'he sentit cantar una guatlilla
a la serra de Pinós
Si canta gaire vegades
bé trobarà caçador.
- 5- De cantar prou cantaria
de bon grat i de bon cor;
vostres aires m'enamoren
donzella, deu-me l'amor.
- 6- La perdiu canta a la tarda
la gallina al dematí
la meva amoreta canta
cada hora que pensa en mi.
- 7- En tens la cara pigada
com un cel tot estrellat;
cada piquet, una rosa
florida en lo mes de maig.

- 8- Rossinyol que alegre cantes
a la cima del paller;
Si tu d'alegria cantes,
jo d'amor ne cantaré.
- 9- Aquell ull blau m'enamora
i aquell cosset tan bufó
el nas de bona estatura
la boca com un pinyó.
- 10- El sol alegre les plantes;
les ninetes als fadrins;
el que alegre a les ninetes,
guitarres i violins.

Proposta d'utilització

Depenent de les possibilitats del grup que tinguem al davant podrem:

- Cantar les deu estrofes
- Alternar estrofa cantada amb estrofa tocada amb flauta amb la qual cosa solament en canterien cinc de memòria
- Cantar cinc estrofes i tornar-les a repetir.

Descripció coreogràfica:

A-1

1-12 Les parelles participants passen de bracet en sentit contra horari. Les balladors van provistes d'un mocador a les espatlles.

13-23 Sense deixar d'avançar les balladores es treuen el mocador de les espatlles i l'ofereixen a la parella. Ambdós l'agafen per una punta formant entre els dos un triangle.

24 Peus junts.

A-2

1-8 Ball pla de cara i esquena unides les parelles pel mocador